

ECHA PŁOCKIE i ŁOMŻYŃSKIE

PISMO POŚWIĘCONE GŁÓWNIE SPRAWOM MIEJSCOWYM.

WYCHODZI W ŚRODY I SOBOTY KAŻDEGO TYGODNIA.

WARUNKI PRZEDPŁATY: W Płocku i w Łomży: Rocznie rb. 5, półroczn. rb. 2 k. 50, kwartalnie rb. 1 k. 25. Za odnośnienie do domu miesięcznie k. 5. Z przesyłką pocztową: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 k. 50. Zagranicą: Rocznie rb. 8, półrocznie rb. 4, kwartalnie rb. 2.	Numer pojedynczy k. 5. Za zmianę adresu dopłaca się kop. 30. Przedpłatę i ogłoszenia przyjmują również księgarnie i kolporterzy po miastach i miasteczkach.	Adres wydawnictwa: W Płocku ulica Warszawska, W oddziale Łomżyńskim: Księgarnia Rychtera na Nowym Rynku.	Przedpłatę i ogłoszenia najlepiej przysyłać wprost do redakcji. Rękopisy nie zastrzeżone nie zwracają się OGŁOSZENIA po kop. 8 za wiersz petiowy lub jego miejsce. Za następne razy kop. 6. REKLAMY na 1 stronie po kop. 20 za wiersz. NEKROLOGIA wiersz kop. 15. W Warszawie przyjmują ogłoszenia agentury: Ungra (Wierzbowa 8), Piotrowskiego (Senatorska 26), Bergsona (Senatorska 32).

Płockie Towarzystwo Żeglugi Parowej „MERKURY”

podaje do wiadomości, że statki parowe tegoż Towarzystwa kursują codziennie od ich przystani między Płockiem a Warszawą i odwrotnie.

Z Płocka o godz. 5 rano.

Z Warszawy o godz. 8 rano.

Kalendarzyk tygodniowy

	Święt Kościoła R.-Katołickiego	Imiona *towańskie
Sroda	24 paźdz. Rafał Arch.	Siemysława
Czwartek	25 „ Kryspina i Krysp.	Samomysł
Piatek	26 „ Ewarysta	Lutosława
Sobota	27 „ Sabina	Witomila
Niedziela	28 „ Szymona i Tad.	Władysława
Poniedziałek	29 „ Narceza	Dalemila
Wtorek	30 „ Germana	Przemysława

Wschód słońca o godz. 6 m. 40.

Zachód słońca o godz. 4 m. 37.

Odmiana księżycy: Now dnia 23 października o godz. 2 m. 55 po poł.

Wysok. wody na Wiśle d. 19 paźdz. 1 stop — cali pod Płockiem.

d. 20	1	1	1
d. 21	1	1	2
d. 22	1	1	3

Temperat. w Płocku: C° d. 19 paźdz. 5.8 8.4 5.2

d. 20	3.8 4.2 1.8
d. 21	4.0 5.8 3.2
d. 22	4.8 4.8 4.8

Deszczu spadło: d. 19 paźdz. — 1,6 m. m.

d. 22	19,9

Jarmarki: W gub. Płockiej: 5 listopada w Żurawinie, Gólyminie, Chorzelach, Kikole, 6 listop. w Rypinie, 7 w Ciechanowie, Sierpu, 15 w Skępem, 27 w Drobinie, w Dobrzyńcu n. Drwęcą, 28 w Bodzanowie, w Przasnysz.

W gub. Łomżyńskiej: 5 listopada w Grajewie, Mazowiecku, 6 listop. w Świądowie w Krasnosielcu, Różanie, 7 listop. w Jablonce, Makowie, Ostrołęce, 12 w Andrzejowie, 13 w Tykocinie, w Szczuczynie, 14 w Myszynie, 19 w Łomży, 20 w Wiznie, 29 w Kolnie.

Teatr. Trzy ostatnie przedstawienia.

Czwartek 25 października. „W KOSZARACH” farsa w 3-ach aktach H. Stobitzera.

Sobota 27 paźdz. „WYPRAWA DO CHIN” w 3-ach aktach.

Niedziela 28 paźdz. „RINALDO RINALDINI”, sławny bandyta włoski. Dramat w 5-ciu aktach.

Zmiany w służbie i mianowania.

Urządnik kancelaryjny wydziału prawnego sekr. gub. **Pawel Kopycki** mianowany młodszym pomocnikiem referenta wydziału wojskowo-policyjnego w zarządzie gub. plockim. Młodszy pomocnik referenta wydziału wojskowo-policyjnego w zarząd. gub. plockim, **Stanisław Leszczyński** mianowany st. pomocnikiem referenta tegoż wydziału. Pisarz z wolnego najmu wydziału wojskowo-policyjnego w zarządzie gub. plockim, **Prokop Francki** mianowany kancelistą tegoż wydziału. Pisarz z wolnego najmu w kancelarii sądu okr. plockiego, mieszkaniec m. Zabłudowa w pow. białostockim gub. grodzieńskiej **Józef Baryłowicz** mianowany urzędnikiem kancelaryjnym w tymże sądzie. Pełn. ob. pomocnika sekretarza w plockim sądzie okr. **Janicki** zatwierdzony został na powyższym urzędzie. Starszy kandydat do posad sądowych w plockim sądzie okręgowym **Gurbski** mianowany pomocnikiem sekretarza w tymże sądzie. Przyznano prawo trudnienia się praktyką adwokacką: mieszkaniec wsi Wólka gminy Dębsk w pow. mławskim, **Wincencje Krupski**; mieszkaniec wsi Mochowo, gm. Lisewo w pow. sierpskim **Antoninie Kęsiński**; mieszkaniec os. Bielsk, gm. Kleniewo, w pow. plockim **Reginie Zgorzelewskiej**; mieszkaniec wsi Wójtowstwo g. Dębsk w pow. mławskim **Franciszek Matuszewicz**.

Słowno o t. z. krytykach.

Mickiewicz w „Księgach pielgrzymstwa” skreślił w krótkim zdaniu bardzo piękną i głęboką myśl: „jeżeli nie umiecie być sami bohaterami, to przynajmniej umiecie poznać się na bohaterach”.

Zdanie to chyba dla wszystkich jest zrozumiałe. Widocznie w ciągu życia swego wiesz nasz poznał wielu ludzi z tego gatunku, których zasadą jest niejako obniżać znaczenie działalności i zasług człowieka, czynami swoimi wynoszącego się co najmniej ponad swe otoczenie.

Wszyscy znamy tych krytyków malkontentów, zawsze i wszędzie przypinających łaski każdemu, stale podsuwających mniej lub więcej marne czy niskie pobudki do brych czynów, a choćby tylko usiłowań... Ludzie ci, którzy sami siebie nazywają głębokimi psychologami, zdają się poświęcać całe życie temu, aby obniżyć wartość innych.

Tutaj nie mamy na myśli żadnych bohaterów, żadnych wielkich ludzi. — Stajemy w obronie ludzi zwyczajnych, którzy w przeciwieństwie do tych krytyków-psychologów nie robiących z zasad y, czują się w obowiązku pracować dla dobra ogółu.

Na prowincji zwłaszcza, prócz zwyczajnego bagatelizowania wszystkiego, zwracania sprawy poważnej na drogę śmieszności, nihilowania, sceptycyzmu względem każdej donioślejszej myśli, na prowincji rozwinęła się zwłaszcza taka krytyka, którą można nazwać plotkarską, bo przedewszystkiem plotka pokątna i zła wiara są jej podstawami.

Sądy, zdania, plotki o tej lub innej instytucji, o takim lub innym człowieku, wy-

powiadane są zwykle nie tam, gdzie należałoby to czynić, a więc na posiedzeniach publicznych instytucji, na zebraniach ogólnych głośno otwarcie, że ten lub ów w tej lub innej instytucji nie zasługuje na zaufanie, nie, — sądy, zdania wygłaszane są w kółkach poufnych, na posiedzeniach knajpiarskich przy kartach wreszcie. Spotwarzany, nie ma naturalnie możliwości udowodnić, że sądy o nim są błędne, wykazać czarno na białem, że pobudki, które mu przypisują, nie oparte są na żadnej podstawie.

Przykładów tysiące. Któregoś dnia byłem świadkiem ciekawej rozmowy pomiędzy takimi dwoma zblazowanymi krytykami, który w dobrej może wierze w swą mądrość głęboką, rozprawiali na temat „dobroczynności”.

„Chcieli, żebyśmy zapisał się na członka stałego. Nie głupim powierzać swoje sześć rubli do rozporządzenia jakichś ludzi, którzy niewiadomo jak tam z pieniędzmi postępują.” — (opowiada jeden, robiąc przy tem znaczącą minę).

„Cała ta instytucja licha warta. Ustanawiają jakieś urzędy, komitety dla tego, żeby się nazwać prezesem lub sekretarzem. Dobroczynny z cudzej kieszeni”, dopowiada drugi.

„Ambicji prowincjonalne, popisy niezastępowane. Mam dać zbrakowi, to sam dam, a nie dla tego, żeby figurował w liście członków towarzystwa jakiegos”.

„Pamiętasz pan przed laty 10, jakieś wdowie dali zasiłku 10 rb., chociaż ona tak bardzo nie potrzebowała...”

„Takie tam i rzędy. Niewiadomo, czy jeszcze gorzej nie było.”

Oto treść rozmowy posłyszanej. W danym razie toczyła się ona pomiędzy oso-

8)

Margiela i Margielka.

przez
ADOLFA DYGAŚIŃSKIEGO.
(Ciąg dalszy).

Po stodółach chłopskich huczały odgłosy młocki „lupu-cupu”, a z bliższych dolatywał nawet chrzęst ziarna suchego, które strzelało w górę z pod bijaków i spadało na boiska. Kura rozgdała się gwałtownie w chacie Bartkowej Pukaliny. Gdzieś, bodaj czy nie Ciechońki, dziecko zaparte w chalupe przez nieobecną matkę dario się na całe gardło. Po drodze suchej dudnił turkot wozu pomieszanego z wrzawą psów oszczekujących przejazd kogoś obcego. Parskanie koni, porykiwanie bydła to tu, to tam dawało słyszeć się z oddalenia. A od boru leciało jakieś wołanie ludzkie.

Margiela odetchnęła, zaczęła używać oczu do patrzenia, uszu do słuchania. Świat zmienił dla niej: została matką, a ludzie przebaczyli jej to macierzyństwo — ludzie dobrzy: Spoglądała przed siebie to bliżej, to dalej i nie miała chęci powracać do izby ciemnej, dusznej. Widziała kilka kobiet z grabiami na ramieniu, zmierzających ku wsi od pola.

— Pewnie sprzątały lubin nasienny, — myślała. Zdawało jej się, że wśród nich poznaje Nastkę Koltunównę, dziewczkę ogromnie robotną, ale pyską. Śpiewały, raczej darły się głośno i wesoło, jak to zwykle na wsi bywa. Przechodziły w bliskości Pomarła i naraz przystanąły przed chatą: zatrzymała je idąca przodem Nastka, dziewczka co najmniej czterdziestoletnia, gęba taka ciężka, że mało który chłop mógł jej bez lęku dotrzymać placu. Puściła ona szeptem jakieś słowno między

towarzyszeki, które natychmiast zwrócili oczy na wyrobnice i wybuchnęły śmiechem szalonym. Dopiero Nastka wysuwa się naprzód, pochodzi do Margieli na jakie dziesięć kroków i na cały głos zawołała:

— Ty bezwstydnico jakaś! I śmiesz ty ludziom pokazać czoło?... Ty podła ty małpo; ty... małpo!

Przytem plunęła z pogardą tak, że ślina padła na twarzyczkę niemowlęcia, które wrzasnęło, jak by oparzone wrzątkiem. Inne dziewczki i baby już chichotały, już wykrzykiwały:

— Małpa! Małpa!

Wyraz ten stanowił w Gwoździeńcu obelgę największą dla kobiety.

Margiela z przerażeniem spoglądała wokoło, jak gdyposzukiwała obrony przeciw tej napaści. Chwilowo nabrała otuchy, skoro spostrzegła w niejakiem oddaleniu dobrą, miłosierną Budzinę. Ale nagle Magda podparła obok jedną ręką, drugą gładziła podbródek, a uśmiechała się złośliwie. Znać było, że jej się podoba to upokorzenie wyrobnicy.

W mgnieniu oka świat się zmienił dla Margieli. Skamieniała, stała jak w ziemię wryta: słowo „małpa” niby nóż pchnęło ją w serce — zniewaga ostatniego stopnia. Bezmądrze rzucała spojrzenia błędne już na dziewczynę oplutą i płaczącą, już na owe dziewczki, które z uśmiechem hałaśliwym odchodziły z Pomarła. Tylko Chwytek szczelekał dla zwyczaju parę razy za krzykaczkami odchodzącymi. Na dobitkę do uszu kobiety zgębnionej doleciały słowa piosenki śpiewanej przez Nastkę:

— Małpo, płacz teraz na nieszczęście swoje; przedtem byłaś sama, teraz będzie dwoje.

Pot zimny wystąpił na czoło wyrobnicy, którą uczuwała w sobie ból taki, jak gdyby ją szarpało za serce kleszczami żelaznymi. Szum straszny wicherzył, szalał w jej głowie i o kęs nie padła na miejscu.

Znowu jacyś ludzie wracali z pola ku wsi i gwarząc głośno, zbliżali się do Pomarła.

— Pewnie zli, gotowi znieważyć, opluć!

Strach ją zdjął przed nimi. Nie zdołałaby pomyśleć, że ludzie, w Gwoździeńcu są dobrzy i nie robią jej krzywdy. Z zaćmieniem w oczach z zawrotem w głowie uciekała co tchu do izby. Śmiech wzdurliwy dziewczek pogonił za nią, obelga — również. Wszystko to razem bębniło, syczało w uszach, a świdrowało w sercu rozżalaniem.

Rzuciła wzrok wystraszony na ścianę, gdzie wisiał obraz cudowny. Chociaż widziała tam tylko płamę ciemną, jednak wydało jej się, że Bogarodzica z niechęcią odwróciła oblicze, aby nie przyjąć od niegodnej westchnienia gorącego:

— Pod Twoją obronę uciekam się, święta, Boża... — westchnęła, wcale nie wierząc, że to westchnienie sięgnie do nieba.

— Niepodobieństwo!

Bóstwo odwraca się od takiego, którego ludzie opuścili, podeptali. Człowiek sponiewierany na czei nie może mieć śmiałości, aby wznosił głowę ku niebu. On czuje głęboko swą niskość i jeśli nie znalazł ratunku w sobie samym, nie znajdzie go już nigdzie.

Margiela jak pijana dotarła do łóżka, niedbale porzuciła w bartóg dziecię rozpłakane, usiadła, czuła swoje osamotnienie straszliwe na świecie. Skryła twarz w obie dłonie i rozżalona, pełna smutku, wybuchnęła łkaniem głośnem.

Człowiek pękłby może nieraz, gdy ból słyszał ze łzami.

Plakała nad sobą tak gorzko, tak szczerze, że nie słyszała kwilenia niemowlęcia. Bo różne niedole już ją nawiedzały, a nigdy jej jeszcze nie przytłaczało brzemie nieszczęścia tak ciężkiego.

(C. d. n.)

bnikami, jednakowo usposobionymi, więc szkoda społeczna jest mała. Ale taki jeden lub drugi pan w ten sposób również rozmawia w salonie wśród wielu osób. Ileż wtedy wzbudzić można podejrzeń względem instytucji, iluż ludzi zniechęcić do jej wspierania, iluż ludzi podsunąć można myśl, że rzeczywiście w instytucji coś bardzo niedobrego się dzieje.

Łaskawy panie, jeżeli sam nie masz chęci do roboty, nie zniechęcaj do niej innych. Patrz, jak mało jest wśród nas ludzi, którzy, chcą coś zrobić. Czemu zniechęcać? Dlaczego krytykujesz, nie wejrzawszy pierw w działalność instytucji? Masz przecież możliwość sprawdzenia rachunków, przejrzenia ksiąg, wglądnięcia szczegółowo w najdrobniejszy wydatek. Czy wiesz, że ci ludzie, którym przypisujesz pozorne pobudki ambicji, próżności, bardzo chętnie zrzekną się tych honorów, oddadzą ci je w ręce twoje, jeżeli tylko chcesz je zająć. Czy pomyślałeś ile bajdurzeniem swem możesz przyczynić szkody setkom jeżeli nie tysiącom ludzi, którym instytucja ta czyni dobrze. Instytucja może się nieraz i omylić, ale dla czego jedną omyłkę rozciągasz na lat dziesiątki i ciągle nią wojujesz.

Plaga rzeczywiście prowincji jest krytyka tych zblazowanych mędrców, którzy wszystko podcinają swym skalpelem plotkarskim. Dla tego też w życiu naszym przeważa ta anemia, ten dekadentyzm społeczny. Ludzi dobrych chęci, szczerych usiłowań wykpią, wysmieją, jeżeli w końcu nie przypiszą im niecných pobudek, aż ci w końcu zniechęceni, rozgoryczeni usuwają się od pracy. I coraz mniej ludzi czynnych. Łaskawy panie! Krytyka, choćby najsurowsza, jest potrzebna, konieczna, nieodzowna, jest dzwignią rozwoju spraw i rzeczy. Ale krytyka ta powinna być oparta na dowodach rzeczowych, sprawiedliwa i słuszną. — Wiesz przecież, że „krytyka jest łatwą, ale sztuka trudną”. — Spróbuj wziąć się do roboty, a może dowiediesz odwrotnie że „sztuka jest łatwą” — mój ty mędruc!

W sprawie zadrzewiania dróg, gościńców i placów przy zabudowaniach wiejskich.

Pod tym tytułem czytamy w „Gazecie Polskiej” artykuł płocezanina p. J. R., który jest również i naszym łaskawym współpracownikiem. Autor podejmuje wiecej ważną u nas sprawę posazowania drzew i zadrzewiania dróg, która już niejednokrotnie i u nas była roztrząsaną. Myśl utrzymywania wspólnego polowego zdaje się być wogóle dobrym bardzo pomysłem. Oto, co pisze autor.

„Przedsiębiorcą od czasu do czasu wycieczki na różne zakątki kraju, między innymi zawsze zwracam baczną uwagę na stan zadrzewiania dróg, gościńców i placów w okolicy zabudowań wiejskich.

Tu i owdzie zdarza mi się wprawdzie widzieć drogi i gościńce, jakby tonące wśród zieleni drzew, częściej jednakże spotykam po parę mil wokoło drogi, zupełnie pozbawione wszelkiej roślinności. Przejeżdżając ostatnimi czasy przez rozmaite wsie i osady w pow.: plockim, sierpskim, mławskim, ciechanowskim, płońskim, przasnyskim i in., skrupulatnie obserwowałem ten brak drzew po drogach i gościńcach. A przeto zauważyłem w wielu miejscach posadzone lub też zupełnie powyrwane z ziemi, a miejscami zdarzało mi się widzieć nawet dość znacznej grubości drzewa, już dobrze rozrosłe, obdarłe zupełnie z kory lub uszkodzone siekierą.

Każdy oceni, jaką to przyjemność sprawiają drzewa, kto choć raz w życiu w upalny dzień znalazł się na drodze pozbawionej drzew. Chata zaś chłopska wygląda jak szatara tatarska, bez drzew, któreby dawały owoc i cień podczas dni skwarnych.

Często się zdarza czytać, że gdyby nie rosła obok zabudowań drzewa, wszystkie budynki, a nawet i wsie całe stałyby się nierzast pastwą płomieni.

Jak zapobiedz niszczeniu drzew? Znam pewnego obywatela ziemskiego w naszej okolicy, zadowolonego gospodarza, który na postawione powyżej pytanie powiedział mi: „Ja, panie, pomimo, że mi psują i nawet wylamują drzewa, na drogach, wciąż sadzę świeże; przecież kiedyś nauczą się że trzeba szanować drzewa lub też może naprzykrzy

im się łamanie i psucie drzew”. — Gdyby się znalazło więcej takich wytrwałych ludzi, napewno coraz więcej mielibyśmy zasadzonych drzew przy drogach.

Dzielnego gospodarza ten osuszył błota, zaprowadził drewno, pozadzwaniał nieużytki, drogi i gościńce itd. Taki człowiek potrafi i drzewa na drogach obronić od rąk szkodziwych. Jak mu 99 razy je popsują lub wylamują zupełnie, to on po raz setny zasadzi nowe, uważa bowiem to za swój święty obowiązek.

Wobec braku prawa, któreby karcilo podobne przewinienia, czy nie dobrze byłoby, ażeby nauczyciele wiejscy wykładali swym uczniom, że drzew niszczyć nie wolno, że drzewa przynoszą zdrowie itd. Należałoby również, ażeby przy szkołach wiejskich zakładane były szkółki drzew, któreby pielęgnowane były rękami malców. Dobrze byłoby również, ażeby księża w czasie nauk, jakie odbywają z dziećmi, tłumaczyli, że niszczenie i łamanie drzew równa się kradzieży, że to grzech wielki itd.

Za najskuteczniejszy i najradkalniejszy jednakże sposób uważam, ażeby po dwie lub trzy wsie, czy też folwarki utrzymywały stalego polowego, którego obowiązkiem byłoby pilnować drzewa w polu, na drogach, dziedzińcach i obok zabudowań wiejskich. Sądzę, że koszt utrzymania polowego nie byłby większy, niż wydatek na starszego parobka lub karbowego. Powyższy projekt poddaję pod rozpatrzenie. Może on się na coś przyda.

J. R.

P Ł O C K.

Jesień wkroczyła w swoje prawa. — Od tygodnia mamy wciąż przejmujące zimno. Przez parę dni w tygodniu zeszłym rano były przymrozki, które bieleły szronem mostki, dachy i zielone jeszcze gdzieś niedługo drzewa. Wichry przejmujące swym jękiem i deszcz trzępiący w szyby okien usposabia smutno i melancholijnie.

Wstępujemy w sezon „błotny”, a wkrótce zapewne w sezon grudy i śnieży. Zimno, a tu węgiel wściekle drogi, bo, jak u nas, po 2 ruble z kopiejkami. — Zimno, trzeba wstawiać okna podwójne, kitować szyby, zatykać watą szczeliny. Siedzimy więcej w domu, bo słońce zasłonięte ołowianymi chmurami nie wabi nas na powietrze. Na Tumie cicho, tylko wiatr buja po górach i dolinach, na ulicy ciszej niż zwykle, kogo obowiązki lub interesy nie zmuszają wychodzić ten siedzi w domu. Jedynie pewność, że po zimie nastąpi wiosna, ciepło i odrodzenie przyrody dodają otuchy do życia.

Kto siedzi w domu próżno, komu się nudzi; ten dla urozmaicenia niech napisze coś ze swych okolic do swego piśmka, niech wypełni kwestionariusz, lub też na tle pytan w nim zamieszczonych wypracuje artykuł na temat: wielkie miasto i prowincja. — Prosimy o nas pamiętać!

Szkariatyna o charakterze bardzo złośliwym szerzy się w dalszym ciągu, siejąc rozpacz i ból wśród rodzin.

W zeszłym tygodniu doktorostwo Gołębiowscy stracili jednego dnia dwoje dzieci, 11-letnią córeczkę i 3-letniego synka.

Strasza choroba, pomimo usilnego ratunku kilku lekarzy, niszczyła młode życie. Całe miasto głęboko współczuje ciężkiej boleści rodziców tych dzieci, jak i innych, którzy w czasie tej epidemii tracą swoje latorki. Nie ślemy tu żadnych słów ukojenia i pocieszenia, za wielki to ból, aby go zbywać konwencjonalną kondolencją.

Charakter epidemii nie tyle rozległy, ile bardzo złośliwy.

Przedewszystkiem w szkołach powinna być zwrócona baczną uwagę na oddzielenie chorych.

Biuro pocztowo-telegraficzne, które przez ciąg kilku miesięcy w czasie restauracji i rozszerzania gmachu, mieściło się przy ul. Warszawskiej, przeniesionem obecnie zostało do własnego odnowionego domu przy rogu ulic Dominikańskiej i Wieżennej.

Gmach został rozszerzony przez dobudowanie części od strony ulicy Wieżennej i wewnątrz gruntownie zmieniony i odnowiony, tak że obecnie jest obszernym i przedstawia się wcale przyzwoicie.

Jedynie skład urzędników i roznosicieli pism i listów jest niedostateczny w obec stałego z roku na rok rozszerzania się korespondencji listowej i telegraficznej.

Z Tow. muzycznego. Pierwszy wieczór muzyczny, który miał być wieczorem inauguracyjnym Towarzystwa muzycznego nie doszedł w niedzielę do skutku z powodu okoliczności nieprzewidzianych i został odłożony do przyszłej niedzieli.

Dzisiaj w środę o godz. 8-ej wieczorem odbędzie się ogólne zebranie członków Towarzystwa dla obioru nowego komitetu. Pożądanem jest zebranie jaknajliczniejsze.

Koncert. W dniu 31 października odbędzie się koncert śpiewaczki panny Marii Kamińskiej z udziałem kwartetu polskiego, do którego wchodzi znakomici wirtuozi.

Szczegóły koncertu podamy w numerze, następnym, a tymczasem zawiadamiamy o tem publiczność, która niewątpliwie wypełni salę koncertową, nie tylko ze względu na prawdziwą ucztę artystyczną, jaką ją oczekuje, lecz i ze względu na panią Kamińską, urodzoną płocezanę, która o własnych siłach wśród ciężkich warunków torowała sobie drogę artystyczną, która i obecnie ciężko pracuje, pomagając rodzinie do wykształcenia. Ta doskonała artystka — śpiewaczka i dzielna kobieta warta poparcia ze strony swoich. Polecamy gorąco koncert panny Kamińskiej.

Z Sądu. W poniedziałek, w tutejszym sądzie okręgowym rozstrzygnięta została sprawa, która w ciągu lat kilkuset stanowiła kość niezgody pomiędzy miasteczkiem Bobrownik w pow. lipnoskim, a sąsiednią wsią zwaną Bógpomóż Stary. Jak sobie czytelnicy przypominają, gdyż o sprawie tej już pisaliśmy, chodziło o 12 wótk łak i pół uprawnych i parę morgów nad Wisłą, na których znajdują się ruiny starego zamku Bobrownickiego. Niedługo folwark Bógpomóż wchodził w skład starostwa Bobrownickiego i sąsiedował z Wójtostwem Bobrownickim. Jak pierwsze, tak i drugie dziedziny należały do dóbr narodowych, oddawanych w użytkowanie osobom prywatnym. Otóż sporne we wspomnianym procesie grunta, na zasadzie przywilejów królów polskich, przechodziły w użytkowanie to starostwa to wójtostwa Bobrownickiego. Z powodu tych zmian powstały spory, które dały powód do bardzo zadawnionego już procesu, rozpoczętego jeszcze za dawnych sądów polskich, a ostatecznie wdrożonego podług procedury francuskiej w 1852 roku. Osobliwością tej sprawy było to, że obie strony złożyły oryginalne lub w urzędowych odpisach dokumenty, liczące po kilkaset lat, pisane w językach łacińskim, mieszanym łacińsko-polskim, niemieckim i polskim. Komplet sądzący składał Wice-Prezes wydziału cywilnego p. Gzlinicki i członkowie Sądu pp. Wolski i Mastickij. Interesy powodów mieszczańskich przedstawiał adw. przys. p. Antoni Zaleski, kolonisci zaś właściciele wsi Bógpomóż, którzy od lat dawnych posiadali sporne łaki i grunta, bronili się przez adw. przys. p. Święcickiego.

Sąd okręgowy akcję mieszczańską bobrownickich oddalił, czyli jak powiedział pan Benet, beatus qui tenet, (szczęśliwy, kto posiada).

Ślub. W sobotę 20 b. m. ksiądz Ignacy Charszewski, wikariusz kościoła Panny Marii w Warszawie w asystencji ks. P. Boruńskiego, profesora seminarjum i Palmowskiego, wikariusza parafialnego pobłogosławił związek małżeński zawarty pomiędzy panną Zofią Wolską, córką członka sądu okręgowego Aleksandra i Walerji Wolskiej, a panem Sylwesterem Kondratowiczem publicystą i powieściopisarzem z Warszawy, współredaktorem „Niwu Polskiej.”

Zyczenia szczęścia i powodzenia od licznie zebranych osób w kościele i w domu towarzyszyły młodej parze, która we środę wyjechała do Warszawy na stałe zamieszkanie.

Ofiary.

Na wpisy dla uczniów biednych: X—50 rb. (pięćdziesiąt). Zebrane na polowaniu w Byszewie—6 rb. (sześć). Od nietałkownej nauczycielki 50 k. Bezimiennie 4 rb.

W wykazie ofiar złożonych na ręce dr. B., ogłoszonych w nr. 82, przepuszczono ofiarę 3 rb., którą złożył p. St. J-n, co się niniejszem uzupełnia. Suma ogólna zebrana przez dr. B. była wykazana dobrze.

— Zamiast wieńca na trumienki naszych dzieci, składamy od siebie i rodziny 10 rb., dołączając sumę tę do sumy zebranej przez szan. lekarzy i aptekarzy plockich. Sumą

tę w ilości razem 26 rb. przeznaczyłem biednym sierotom przezemnie wskazanym.

Gołębiowscy,

Lipnoski, czy lipieński? W liście do redakcji „Gazety Polskiej”, ktoś podpisany „ziemianin z gubernji Płockiej”, skarży się na niedokładność wiadomości i informacji, zamieszczanych w naszych wydawnictwach kalendarzowych, o czym i my pisaliśmy już niedługo, wykazując cały szereg błędów w kalendarzach popełnianych. Nie kalendarze jednak zajmują nas w tej notatce.

Autor listu napada również i na to, że kalendarze potworzyły jakieś nowe powiaty, a właściwie przekreśliły nazwy powiatów ogólnie w piśmiennictwie naszym przyjęte. „Czy np. kto słyszał, że istnieje w g. warszawskiej powiat kucieński zamiast kutnoski, (a nie jak pisze autor, kutnowski), albo w guber. plockiej „lipieński, zamiast lipnoski, (nigdy lipnowski, jak pisze autor).“

Otóż możemy zapewnić autora, że bardzo wiele poważnych osób formuje przymiotniki pochodzące od miast z końcówką na „no, właśnie w sposób, który autor krytykuje. Jeżeli od Wilna, tworzy się przymiotnik wileński, od Kowna — kowieński, od Kolna: kolneński, Brudna brudzieński itd., to niema żadnej zasady źródłowej, ażeby od „Lipno“ nie tworzyć — lipieński, od „Kutno“ kucieński itd. Językoznawcy twierdzą, że właśnie taka forma przymiotników jest prawidłową, takiej formy wymaga duch języka i takiej formy pierwotnie używano.

W naszym piśmie przyjęliśmy „lipnoski,” nie będąc ostatecznie pewnymi, w której stronie jest słusność i nie chcąc wprowadzać zmiany w przyjętym powszechnie i w piśmiennictwie i w mowie potocznej wyrażeniu. — Jeżeli ktoś dowiedzie nam, że lipieński jest formą więcej prawidłową, to niezwłocznie ją przyjmujemy.

Przy sposobności powiem coś o przymiotniku „sierpski,” pochodzącym od miasta Sierpe. — Pisma warszawskie wciąż piszą sierpecki. Jest to forma bardzo niepoprawna, już lepiej sierpski, ale najlepiej sierpski. — Tablice i nagrobki starożytne w kościele sierpskim, mówią najwyraźniej o tej formie, która początkowo tak się nie spodobała naszym czytelnikom.

Ł O M Ż A.

Oddział równoległy. W tych dniach, oprócz istniejącego już oddziału równoległego klasy pierwszej, w miejscowym gimnazjum męzkim otwarto oddział równoległy w klasie trzeciej.

Z gimnazjum żeńskiego. Nauczycielem rysunków i kaligrafii w gimnazjum żeńskim mianowany został artysta-malarz p. Mucharski.

Rodzice uczeń w gimnazjum skarżą się na szczupłość sal, złe oświetlenie i w ogóle niehygieniczne urządzenie gmachu, w którym młodzież przebywa przez lat kilka. W salach przepełnionych uczniami jest duszno, wskutek tego dziewczynki zapadają na silne bóle głowy, które następnie powodują nierzadko błędnę. Brak zaś światła odpowiedniego staje się przyczyną, powodującą zapadanie uczeń na oczy. Uczeń zbyt silnie wytężają wzrok na nauczyciela i tablicę, skutkiem czego jest ogólne osłabienie wzroku.

Teatr. Dyrektor bawiącego u nas towarzystwa dramatycznego pan Kupiecki, wzięwszy pod uwagę, że przedstawienie amatorskie na korzyść niezdolnych uczniów, wraz z licznymi w takich razach próbami, było-by dla niego niedogodnym, zgadza się dać na wspomniany cel jedno przedstawienie, które, urozmaicone śpiewem i muzyką Lutni, ma odbyć się w czasie zjazdu koleżeńkiego wychowalców gimnazjum tutejszego.

Teatr. „Furman Henschel“ — sztuka Gerharda Hauptmanna.

W tem dziele wszystko jest takie proste, takie niezłożone, a takie prawdziwe. Niema koturnów, niema masek, niema patetycznych tyrad, ani pozy, ani frazesu, — a tylko życie samo, codzienne życie, które pod swą szarą powłoką niekiedy wielką kryje tragedję: wielką a cichą i tem głębszą może, że cichą, że nad jej aktorami nikt nie zapłaci, ani przy ich śmierci uderzą w wielkie pogrzebu dzwony, że te smutki, nieszczęścia, rozpacz, co ich w proch druzgoczą, nawet nie poruszają wielkiego morza spraw ludzkich. Dzieje się bowiem rzecz wśród głębin, a miarowe niezakłócone poruszanie się zegarowego waha-

m bied-
scy,

do re-
pisany
urzy się
rmacji,
ictwach
smy już
dów w
alenda-
tce.

to, że
powia-
powia-
przy-
aje w g.
ast-kut-
owski),
zamiast
autor).
że bar-
przy-
nicówką
kryty-
zymiot-
ski, od
ski itd.,
żeby od
Kutno
dzą, że
est pra-
h języ-
ano.

noski,"
której
prowa-
nie i w
j wyra-
ze li-
owa, to

o przy-
od mia-
ciaż pi-
zo nie-
tającej
rozytne
yrazniej
się nie

ach, op-
ległego
inazjum
y w kla-

zycielem
eńskim
p. Mu-

arzą się
w ogóle
w któ-
ilka. W
ni jest
zapada-
astępnie
rak zaś
zyczyna,
czy. U-
na nau-
est ogół-

nas to-
kupiecki,
tawienie
ych ucz-
razach
ogodnem,
el jedno
śpiwem
w czasie
gymna-

—sztu-
ie proste,
Niema
tycznych
lko życie
wą szarą
lę: wiel-
ciehą, że
ani przy
bu dzwo-
pacze, co
a porusza
Dzieje się
rowe nie-
go waha-

dła w izbie Henszlów w ostatnim akcie dra-
matu, jest niejako ich symbolem.

I ich aktorzy to, zdawałoby się, ludzie
tak zwykli, tak codzienni, charaktery prze-
ciętne, spokojne, których pogodne czoła kra-
si jowialny uśmiech zadowolenia;—i okolicz-
ności, wśród których się rozgrywają, takie
jakieś nikłe, że chciałoby się zapytać: gdzie
tu dramat? A jednak istnieje on, wytłania
i rozwija się z niezłomną koniecznością, a
leży nie w powikłaniu faktów, lecz w pro-
stych, konsekwentnych, do kompromisu nie-
zdolnych naturach działających osób.

Taką naturą jest Henszel. Uderza weń
wiele gromów, lecz odbijają się o jego pierś
twardą. W sferze, w której żyje, mało jest
miejsca na czułość, niewiele czasu na zmar-
twienia. Gdy mu żona umiera, bierze drugą;
po śmierci dziecka pociesza się wkrótce,
zdrada żony piorunującą nań wywiera wra-
żenie, ale i to mógłby wybaczyć, i o tem
zapomnieć. Żaden z tych faktów nie złamał
by tego atlety; gaie się pod ich brzemieniem
i pada dopiero, gdy się w straszną powia-
zały całosć i powaliły go wtedy, kiedy utra-
cił swój potężny pancerz równowagę moralną.

Właściwie nie one go zabijają, a dopiero
ich odbicie w zwierciadle jego wewnętrznej
organizacji, jego prostej a nieco mistycznej
natury, która jest dlań prawodawczynią bez-
względą, za głosem której pójdzie, nie ucie-
kając się do żadnych wybiegów, nie szuka-
jąc drogi pośredniej. Od chwili, gdy pojął,
że ów jego błąd występku, fałsz, owo złama-
nie przysięgi danej umierającej żonie, cie-
niem położył się na całem jego życiu, że
wprowadził doń rozkład i pozbawił je moral-
nej podstawy, jaką miało w jego nieposzła-
kowanym charakterze, od tej chwili, gdy całe
pasmo zjawisk widzi w oświetleniu tego je-
dynego zjawiska, które fatalną nicią przez
wszystkie następne się przewija,—nie znaj-
dzie innego wyjścia, jak śmierć.

Błąd mści się na nim i żąda odeń zadość-
uczynienia. Widzi to niezaprzeczalnym sofi-
zmatykiem, i nie go na drodze, po której
pójdzie nie powstrzyma. Perswazje otoczenia
nie pomagają; czyż ono swem obojętnym okiem
zrozumieć go może, czyż potrafi czytać w
wielkiej księdze jego duszy, otwartęj tyl-
ko dla niego i „drugiego — Boga”? A tam
wielkimi zgłoskami wypisaną jest jego wi-
na, i wydany nań wyrok, którego on sam
staje się wykonawcą.

Niepodobna w kilku słowach streścić tego
potężnego wrażenia, jakie dramat wywiera. Od
pierwszego aktu czuje się grozę i ta powoli,
ale nieprzerwanie potęguje się z każdym sło-
wem, z każdym ruchem.

A przeto mamy takie złudzenie rzeczy-
wistości, taki brak wszelkich sztuk i sztuc-
czek, taką zupełną nieobecność wszystkiego,
co trąci grą, udawaniem—teatrem. Zdawa-
łoby się, że jakiś Asmodeusz z powieści Le
Sage'a zerwał dach z hotelu pod starym fa-
bryczką i ukazał nam wnętrze izby Hen-
szlów; że mamy przed sobą prawdziwe figu-
ry, prawdziwe zjawiska, nie scenę, a życie.

(D. n.)

Samobójstwo. W d. 18 b. m. pozbawił
się życia wystrzałem z rewolweru we własnym
mieszkanie porucznik pułku Bielezińskiego
Nikiforow. Przyczyna tego zamachu na życie
nie wiadoma.

Nagła śmierć. Archiwista biura powiato-
wego Bogucki, przeniesiony z Łomży do Ostro-
łęki, w drodze do nowego miejsca urzędowania
nagle zmarł w d. 18 października. Śmierć
spowodowana była atakiem apoplektycznym.

Z sądu. Sprawę o kradzież rzeczy kościel-
nych z cmentarza kościelnego w okatę Boże-
go Ciała, sędzia śledczy, zgodnie z opinią pro-
kuratora, oddał do osądzenia sędziemu pokoju,
jako nie kwalifikującą się do rozpatrzenia
przez sąd okręgowy. Kradzieży tej nie uzna-
no za świętokradztwo. Kilka dni temu sędzia
pokoju skazał świętokradczynię, Franciszkę
Zapletunową na 6 miesięcy więzienia.

Pożar. W nocy z dnia 17 na 18 b. m. w
posesji p. Śledzińskiego wynikł pożar. Zapa-
liła się z niewiadomych przyczyn szopka dre-
wniana, napełniona zbożem, słomą, drzewem
i torfem. W krótkim czasie ogień ogarnął
stojące tuż chlewki, otoczone drewnianymi
mieszkalnymi domami. Wiatr zachodni, cho-
ciaż niezbyt silny, unosił iskry i płomienie
w stronę tych domów, położenie więc z każdą
chwilą stawało się coraz groźniejsze. Gdy
strażacy własną siłą dostarczyli pierwszą si-
kawkę i jedną beczkę wody, natychmiast
złano dymiące się od gorącej ściany najbliż-
szych domów i przygotowano teren do na-
stawienia nadchodzących narzędzi, unikając
zrywania dachów i rozbierania ścian do na-
dejsza wozów z wodą.

W tej najkrytyczniejszej chwili p. polic-
majster zażądał od p. naczelnika straży, aby
kazał rozebrać pałacę się chlewki w celu ura-
towania nagromadzonego tam materiału opa-
łowego. Naczelnik zwrócił uwagę p. polic-
majstra, że tym sposobem wzniecone iskry
i płomień, mogłyby uniemożliwić dalszą obro-
nę i spowodować rozszerzenie się ognia,
p. poliemaister jednakże głosem podniesio-
nym zażądał bezwarunkowego posłuszeń-
stwa, a gdy naczelnik i wówczas widząc nie-
bezpieczeństwo w spełnieniu tego rozkazu,
odmówił jego wykonania aż do chwili przy-
wiezienia wody w większej ilości, pan polic-
majster zrobił mu grube wymówki i zagro-
ził skargą do p. gubernatora.

Z naszych okolic.

Ciechanów. Kradzieże u nas na porzą-
dku dziennym. Przed paru tygodniami spo-
nioną została kradzież w sklepie kolonial-
nym Rozenberg. Kradzież ta niezaczyna osta-
tecznie. pozostawiła po sobie smutne następ-
stwo, że posadzony o nią niesłusznie syn
stróża miejscowego dostał z rozpaczny obłąd.

W dniu 18 w nocy złodzieje jacyś dostali
się do mieszkania rabina miejscowego, któ-
remu zabrali gotówkę i ubranie. Sądząc „po
robocie“ należy przypuszczać, że istnieje
szajka złodziejska, która postawiła sobie za
zadanie okradzać miasto.

Szczęśny.

Herbaciarnia. W d. 7 października r. b.
odbyło się uroczyste poświęcenie herbaciarni
ludowej w Myszyńcu. Kuratorem herba-
ciarni obrano p. Sankiewicz, leśniczego.

Pożar. W dniu 8 b. m. w Nakwasinie
pod Płockiem zgorzał wiatrak. Strata wy-
nosi 1200 rubli.

Żonobójstwo. W dniu 19 b. m. t. j. w ze-
szły piątek rozegrał się w Radziwiu, wiosce
leżącej po drugiej stronie Wisły, która jest
niejako Praga płocką, smutny wypadek, któ-
ry wstrząsnął całym Radziwem.

W dniu tym młody chłop Bieniek (vel Bien-
kowski) zamordował przez uduszenie młodą
swą 18-letnią żonę, z którą połączył się za-
ledwie rok temu. Co spowodowało tę zbro-
nię, śledztwo wyjaśni, gdyż Bieniek, który
wypierał się początkowo zabójstwa, w końcu
się przyznał do zbrodni. Zresztą posiadzo-
na i podrapana szyja, ślady krwi, która rzu-
ciła się nosem nieszczęśliwej kobiecie, świad-
czyły dostatecznie o spełnieniu ohydnej czyn-
nu. Młodzi małżonkowie oddawna, według
opowiadań mieszkańców miejscowych żyli z
sobą w niezgodzie, a podobno sprawy finan-
sowe, mianowicie niewypłacalność teścia nie-
małą odegrały rolę w ich pożyciu małżeń-
skim.

Sprostowanie. Folwark Białuty w pow.
płockim, sprzedawany przez licytację w dro-
dze działów przez sąd okręgowy, nabył p. Jan
Gościński, a nie p. Jadviga Gościńska, jak to
było ogłoszonym w № 83-im.

Rubryka urzędowa wypadków niezwykłych
zaszłych w gub. łomżyńskiej od 12 do 27
września r. b. notuje: 1 śmierć dziecka wsku-
tek poparzeń, 1 utonięcie, 2 wypadki śmierci
ci nagłej, 2 samobójstwa, 2 wypadki poką-
sania przez psa wściekłego.

Epizootia. Przebieg epizootji w m. sier-
pniu st. st. przedstawiał się według danych
„Łomż. gub. wiad.“ w gub. łomżyńskiej
następnie: na chorobę pysków i racie zapa-
dło ogółem w gubernji: 2.802 sztuk bydła,
14 owiec i 113 sztuk świń. Na zarazę świń-
ską zachorowało 314 świń, padło 255. Na
parczy zachorowało 11 koni, padł 1, zabito
1. Na nosaciznę chorował 1 koń.— Na kar-
bunkul padł 1 koń, zachorowały 3 sztuki
bydła rogatego, padły 2 sztuki.

Wypadki. W rubryce urzędowej wypad-
ków niezwykłych, zaszłych w gub. płockiej
od o. 23 do 28 sierpnia r. b. znajdujemy:
2 ofiary niedożoru rodzicielskiego, (przeje-
chanie śmiertelne i śmierć wskutek poparzeń),
1 wypadek śmierci przy pracy, 1 wypadek
śmierci od uderzenia pioruna, 1 wypadek
śmierci nagłej, 1 usiłowanie dzieciobójstwa,
1 samobójstwo, 2 wypadki poranień podczas
bójki.

Pożary. W drugiej połowie m. sierpnia
st. st. pożary w gub. łomżyńskiej, według
wykazu asekuracyjnego zrządziły ogółem strat
w ruchomościach i majątku nieubezpieczonym
na sumę 1940 rb. Budowle, zniszczone przez
pożar, ubezpieczone były na sumę 1200 rb.
Przyczyną powstania ognia w jednym wy-
padku było podpalenie, w jednym nieostroz-
ne obchodzenie się z ogniem, w pozostałych
pięciu wypadkach przyczyny nie udało się
wykryć.

Pożary w gub. płockiej od d. 15 do 28
sierpnia r. b. zrządziły ogółem strat w ru-
chomościach i dobrach nieubezpieczonych, we-
dług wykazu asekuracyjnego 20.834 rb. Nie-
ruchomości ubezpieczone były na sumę ogół-
ną 10.190 rb. Na 20 wypadków pożaru—5
przypada na podpalenie, 4 na wadliwe urzą-
dzenie komina, 5 na nieostrożne obchodzenie
się z ogniem, 1 od uderzenia pioruna.

W pięciu wypadkach przyczyny powstania
ognia nie udało się wykryć.

WIADOMOŚCI RÓŻNE.

Eksterni. Ministerjum oświaty oświad-
czyło, że eksterni, przystępujący do egza-
minów przejściowych w gimnazjum na wio-
snę, nie mogą korzystać z egzaminów po-
prawkowych jesiennych.

Podwyższenie cen okowity. Na skutek
przedstawienia właścicieli gorzelni w gub.
warszawskiej, płockiej, łomżyńskiej i su-
walskiej, narzekających na zbyt niskie ce-
ny, nabywanego od nich przez skarb spi-
rytusu, obecnie komitet ministrów zgodził
się na podwyższenie cen spirytusu w wy-
mienionych guberniach.

Nowe marki pocztowe 7-io i 14-kopiej-
kowe, z dniem 14-go stycznia r. p. wejdą
w obieg, zamiast obecnych, które zostaną
wycofane.

Ministerjum oświaty zamierza pozwolić
na przyjmowanie maturzystów gimnazjów
realnych bez egzaminu do uniwersytetu na
wydziały matematyczny i przyrodniczy.

Senat rządzący znowu wyjaśnił, że wła-
ściciele majątków nieruchomości, zniszczo-
nych przez pożary lub wskutek innego
nieszczęśliwego wypadku, wolni są od opłaty
przypadającego podatku od zniszczonych
nieruchomości, jak również od uiszczania
zaległych podatków z tegoż majątku, przy-
czem te ostatnie opłaty winny być umorzo-
ne we właściwej drodze, określonej w o-
gólnej ustawie obrachunkowej.

(Gaz. sądowa).

Z WARSZAWY.

Kuchnie ruchome. Wielkie miasto nie
tylko myśli, ale i czyni głęboko, nie tylko
dostarcza przyjemności ludziom, którzy
chcą się bawić, ale i ociera lzy tym, któ-
rzy nie mają co jeść. Bądź błogosławione
miasto, które myślisz za nas i które pa-
miętasz o biednych.

Przybyła nowa instytucja—kuchnie ru-
chome, które dostarczają bezdomnym zdro-
wego i posilnego pożywienia za niewielkie
pieniądze. Zapewne pozostaje jeszcze cała
rzesza biednych, których nie stać i na ten
obiad z kuchni ruchomej, ale już tysiącom
dostarcza taniego posilenia. Oto jak [] o-
pisuje w „Kur. Warsz.“ godzinę obiadową,
gdy trąbka sygnałowa daje znać, że „nad-
jeżdża“ obiad.

„Może nie było pomiędzy biedakami, ci-
snącymi się do wozu kuchennego ludzi gi-
nących z głodu, ale wzruszał widok ucie-
lesnionej w postaci tego wozu idei spo-
łecznej—zaspakajania potrzeb elementarnych
jednostkom bezdomnym.

Chłopcy mularscy nadbiegli z blaszanka-
mi gankami; wypelzła z kątów nędza, wy-
ciągnęły się ku warzawchowi szafarza chude
czarne ręce zabiedzonych kobiet z suteryn.
Rozdawano barszcz, który miał takie
powodzenie, że w kwadrans trzeba było
zamknąć kocioł, bo nie zostałoby strawy
dla robotników na Koszykach..... I t. d.

Gdy się pomyśli o tem dobroczynnym ur-
ządzeniu, mimowoli wyrwa się z ust py-
tanie — Ach, kiedyż nasze miasta, które
kryją w sobie tyle nędzy, doczekają się
takich urządzeń. Kto dla Płocka lub Łom-
ży będzie drugim p. Rosem?

Chata wieśniacza. Na ostatniem posie-
dzeniu sekcji ludowej przy Tow. hygieni-
cznem dr. Grodecki mówił o chacie włościa-
ńskiej, a dr. Chelchowski o chacie włościa-
nina polskiego z punktu historycznego. Dr.
Grodecki badania swe opiera na niewiel-
kiej przestrzeni kraju i w części gub. łom-
żyńskiej. Dr. G. zauważył dążność ludności
miejscowej do kolonizacji, do oddzielania sie-
dzi, zbitych na ciasnej przestrzeni. Dr. G.
zaznacza postępek w potrzebach ludu, dą-
żność do zaprowadzania pewnego ładu i wy-
gód dawniej mu nieznanym. Przy budowie
nowych domów czuć jakby jakiś odcień
wymagań estetycznych.

Odczyt d-ra Chelchowskiego opierał się
przeważnie na przedstawionej w tym wzglę-

dzie pracy T-stwa przyjaciół nauk, które
według myśli Staszica ogłosiło konkurs na
budowę najlepszej chaty włościańskiej, któ-
ry w swoim czasie wywołał wielkie oży-
wienie. Prelegent, powołując się na takich
znawców życia ludowego, jak Karłowicz,
Gloger i inni, wskazuje na przekształcenia
z biegiem czasu w budowie chat włościań-
skich spotykane. W końcu prelegent za-
chęcał, aby nie tracić z oczu tej ważnej
sprawy i zająć się opracowaniem idealne-
go typu chaty włościańskiej, któraby naj-
lepiej odpowiadała potrzebom dzisiejszym,
biorąc pod uwagę materiał, z jakiego cha-
ta ma być zbudowana.

Z CZASOPISM.

Z powodu wpisów szkolnych. „Głos“
w № 41 podaje bardzo trafny sposób opła-
cania wpisowego za biednych uczniów przez
ich kolegów zamożniejszych. Rzecz sama
nie tylko rozwiązuje się praktycznie, ale
jednocześnie przygotowuje dzieci, na przysz-
łych obywateli kraju, do działalności spo-
łeczno-etycznej. Oto, co w tej kwestji pi-
sze ów tygodnik.

„Szkoła, jak wiadomo jest małym świa-
tem, spotykają się tam różne namiętności,
aspiracje, charaktery a kilkoletnie wspólne
ponoszenie trudów łączy młodzież na całą
przyszłość silnym węzłem koleżeństwa. Często-
kroć kolega droższym jest sercu, niż naj-
bliższy krewny, i jeden drugiemu znany na
wylot ze wszystkich cech i właściwości. Ety-
ka w szkole jest bezwzględniej przestrzega-
na niż w późniejszych szrankach życiowych,
dziecinne umysły nieskażone oportunizmem,
sądzą surowo i sprawiedliwie, każdy z nas
może to stwierdzić na osobistych wspomnie-
niach.

Jeżeli tedy uczeń jest członkiem gromady,
rządzonej ściśle określoną etyką, jeżeli wie-
lu uczniów jest zamożnych i ma sposobność
naoczego porównania swego szczęśliwego
położenia z smutną dolą ubogich kolegów,
dlaczegoż od dzieciństwa nie ma przywyknąć
do wykonania obowiązków społecznych wzglę-
dem towarzyszy? Potrzeba jakichś 5000 rubli
na wpisy. Czy wszystkie siły złączone nie
mogłyby dostarczyć tej sumy, unikając odwo-
ływania się do filantropji publicznej, tej da-
my z fanfara huczną? Toż to etyczny obo-
wiązek każdego bogatszego ucznia wyrzec
się raz na miesiąc rozrywki, ciastka, i dro-
bnym ale koleżeńskim datkiem przysięść w po-
moc kolede? Tu jest początek obywatelskiej
działalności jednostki bez udziału kurjerków.
Pozwolę sobie nacisk położyć na wyraz: obo-
wiązek etyczny, aby sprawa stała jasno w
oczach młodzieży naszej i nie zamieniała się w
dowolną ofiarę, zdobiącą skroń młodocianą au-
reolą filantropa. Pomijam zebranie danych
statystycznych dla dokładnego obliczenia, ile
mianowicie wypadłoby płacić zamożnemu
uczniowi za wpis kolegów, sądzę że nie więcej
nad dwa ruble półrocznie. Sumę tę z kopie-
jek, oszczędzając wprost na stawkach, gu-
mach, pieczytkach i ciasteczkach, łatwo każdy
uczeń uzbierałby, składając na ołtarzu kole-
żeństwa. Węzły wzajemnej ufności i miłości
znakomicie się ściętnię, i jakkolwiek wszelkie
wyrachowanie czynnowi koleżeńskiemu obee
być winno, jednak trudno zamileć, że zbieg
losów przyszłych może stokrotnie wynagro-
dzić drobne poświęcenie z czasów szkolnych.
Poczucie solidarności wejdzie w krew i cia-
ło młodzieży i przestanie być frazezem.

Rzecz wzięta praktycznie, może trudna
w szkołach tutejszych do przeprowadzenia,
bo trzeba by zawiązać w tym celu jakąś orga-
nizację, ale sama myśl zasługuje na zazna-
czenie. W „Tow. miłosierdzia szkolnego“
przy b. szkole wojewódzkiej, płockiej, uc-
niowie brali czynny udział w zarządzie przy
pomocy swych nauczycieli.

Nowe książki i wydawnictwa.

Cech garncarski w Sokółowie (Galicja),
przez ks. Stefana Kosiurza. Lwów, 1899 r.
Skład główny w księgarni Jana Fiszerza.
Sokołów, koło Rzeszowa w Galicji, słynął
ongi jako siedlisko kunsztu garncarskiego,
który obecnie podupadł już w tamtych stro-
nach. Autor w monografii tej opisuje histo-
ryczny rozwój dzisiejszego cechu garncar-
skiego w wymienionej miejscowości, przy-
czem przytacza różne dokumenty urzędowe
w nadaniach przywilejów itd., jakich udzie-
lały garncarzom władze rządzące.

Cenny przyczynek do historii naszych rze-
mióś i przemysłu ludowego.

Niniejszem składamy nasze serdeczne a bolesne podziękowanie Szanownemu Duchowieństwu za zajęcie się i udział w pogrzebie naszych najdroższych dzieci, szanownym kolegom-lekarzom za ich pracę i wysiłki w udzielaniu pomocy, przełożonej, nauczycielkom, koleżankom i przyjaciółkom zmarłych **Walci i Michasia** za złożone wianuszki, całemu społeczeństwu miejscowemu za jego wielkie i szczere współczucie w tym dniu żałoby naszej. Bóg zapłać.

Gotębiowscy.

KRONIKA HANDLOWA.

Sprawozd. Domu Roln B-ci Wolibner, Barczak i S-ka Płock, 23 Października.

Na targ dzisiejszy dowieziono około 350 korcy różnego ziarna, a mianowicie: pszenicy około 150

korcy, żyta 100 korcy, jęczmienia pastewnego 30 korcy, owsa 50 korcy, gryki 10 korcy, grochu 10 korcy i rzepaku letniego — korcy.

Placowano względnie do jakości ziarna: za pszenicę od rb. 4,80 do 5,10 za 240 f., żyto od rb. 3,60 do 3,70 za 230 f., jęczmienia pastewnego od 3,60—3,70 za 210 f., owsa od 2,55 do 2,70 za 140 f., grykę od 0,00 do 5,00 za 210 f., groch od 0,00 do 6,25, rzepak od 0,00 do 0,00 za 215 f.

Do spichrzów kupieckich w minionym tygodniu dowieziono na kontrakty poprzednio zawarte około — korcy pszenicy i żyta.

Gdańsk. 23 Październ. Tendencja spokojna, ceny pszenicy i żyta bez zmiany.

Warszawa 23 Październ. (Ceny zboża placowane na st. Praga kolei terespolskiej w ładunkach wagonowych, według notowań domu handlowego A. Wierzbowskiego—Włodzimierska 21). Za pud w kopciach: Pszenica krajowa wyborowa 92—94, średnia 86—90, posłudnia 78—82. Żyto krajowe nowe 73—74, stare 69—72, posłudnie 66—67. Jęczmień brow. 90—92. Na paszę i kaszę 72—80. Owies krajowy 68—76. Groch polny warzelny 90—100. Gryka 90—95. Uspokojenie targu bez ożywienia i zniżkowe.

(Targ zbożowy na placu Witkowskiego). Placowano za żyto wyborowe 4,25 za korzec. Pszenica

5,60. Jęczmień 3,90—4,20. Owies 2,70.

Gielda. Notowania papierów. Ruble 216,90 Listy tow. kred. ziem. duże 4,5. 95 55 drobne 4,5.—97,25, duże 4—85,05, drobne 4—89,—. Listy m. Płocka 93,00 n. Łomży 93,00 not.

Renta państwowa 4—95,90. Pożyczka premio wa z 1864 r.—319,0 z r. 1866—215,—. Premiowa szlachecka 5—214,—.

Łomża. 23 Październ. Pszenica 4,90—5,10 rb., żyto 3,70—4,00, jęczmień 3,70—4,00, owies 2,30—2,60 rb., gryka 4,80—5,00 rb., groch 5,20—6,00.

Odpowiedzi Redakcji.

Autorowi wiersza „W dzień zaduszny”. Będzie pomieszczony w odpowiednim czasie.

Głos bezsilnego. Rzeczywiście głos ten pozostanie bezsilnym, więc pocóż go umieszczać? Rzecz jest w zasadzie postanowiona i jeżeli znajdą się środki, będzie przeprowadzona. Sprawa może być roztrząsana tylko przez specjalistów.

P. Ch. Nie można było w formie właściwej, jakby sobie sz. Pan tego życzył.

Pp. Kaczorowskiemu i Jarzyńskiemu. Nie pomieszcimy, dopóki panowie nie przedstawiają się sami,

lub też nie dostarczą nam poświadczenia ze strony innych osób.

Lekarzowi w osadzie X. Otrzymałmy, dziękujemy bardzo za świetne ujęcie rzeczy.

Towarzystwo Łowickie

Przetworów chemicznych i nawozów sztucznych.

Wystawa Powszechna w Paryżu 1900.

Medal złoty za produkcję nawozów sztucznych.

Medal srebrny za własną eksploatację fosforytów.

ZARZĄD: Warszawa, Włodzimierska 23.

AGENCYUR:

W-ni B-cia Wolibner, Barczak i S-ka w Płocku.

W-ni B. Wiśniewski w Ciechanowie.

J. Makomski w Mławie.

Markiewicz w Wyszogrodzie.

Władysław Chojnowski w Ostrołęce.

Poleca: Superfosfaty, Żużle fosforowe łowickie, Gips fosforowy łowicki, Kąjnit i inne nawozy sztuczne. Na żądanie cenniki.

O G Ł O S Z E N I A.

Ign. Brochocki SKLEP WYROBOW TABACZNYCH
Poleca świeżo nadeszłe papierosy obstalunkowe „Prawdzić” i inne w gatunkach wyborowych.

FIRANKI w wielkim wyborze, nadeszły do składu mebli
Wł. APPELBAUMA w Płocku.

HERCOGOWIŃSKIE
TYTUNIE i PAPIEROSY
Nadeszły do sklepu Tabacznego
IGNACEGO BROCHOCKIEGO w Płocku
ulica Kolegiarna.

OBICIA w wielkim wyborze z różnych fabryk poleca skład farb i skład szkła **M. Krubnera** w Płocku, ul. Grodzka wprost Kohnowej.

ZUZLE FOSFOROWE ŁOWICKIE
zawierające 10 do 12% kwasu fosforowego rozpuszczalnego, oznaczonego metodą profesora Wagnera, poleca

Towarzystwo Łowickie

Przetworów Chemicznych i Nawozów Sztucznych
Zarząd w Warszawie, Włodzimierska 23
Agencję w całym Królestwie.
Medal złoty za nawozy sztuczne na Wystawie Powszechniej w Paryżu 1900.

DO SPRZEDANIA
w powiecie Liposkim

FOLWARK KAMIENICA
włók 19, budowla murowana, duży dom mieszkalny, obfity torf. Drzewo na własną potrzebę. Cena 4,000 rb. za włókę bez żadnych wyłączeń. Wiadomość na miejscu, st. poczt. Dobrzyń nad Wisłą.

Dom zdrowia dla chorób chirurgicznych i kobiecych
D-rów Reichsteina i Wawelberga
Warszawa, Leszno 31.

Cena od 2 do 5 rb. Przy z kładzie specjalny udział porodowy (bez meldunków). Zakład mieści się w dużym ogrodzie. Ambulatorium od 10 do 12 godziny.

ŻREBAKI

Z folwarku podmiejskiego uciekły dwa żreba: skaro gniady 1½ roczny i gniady 1 roczny. Przybłąkane żreba prosimy odprowadzić do folwarku p. Bajkowskiego w Płocku, lub zawiadomić u kogo się znajdują, za odpowiedniemi wynagrodzeniem.

FORTEPIAN

w dobrym stanie jest do sprzedania z powodu wyjazdu.
Wiadomość w sklepie Tabacznym
IGNACEGO BROCHOCKIEGO w Płocku.

SKRADZIONO

w domu i mieszkaniu p. Joachima Wejmana przy ul. Więzienniej № 496 — pugilares, zawierający: 600 rubli gotówką (stokrubłówniki), weseł na 300 rubli i weseł na 200 rb. (in blanco), podpis J. Wejmana i Sz. Wejmana (syn); prócz tego skradziono portmonetkę, w której znajdowało się około 5 rubli gotówki i woreczek z 4 pierścienkami złotymi (jeden sygnelik z cyframi J. W. Wesele powyższe należy uważać za nieważne.

SZYNEL

używany do sprzedania. Wiadomość w REDAKCJI.

OWCZARNIA

zarodowa czystej krwi

RAMBOUILLET

w Tulibowie ma na sprzedanie barany.

RZĄDCA.

Potrzebny jest od Nowego roku doświadczony Rządca kawaler w starszym wieku. Warunki i świadectwa przysłać pod adresem: Zarząd Dobr Hrabiego Sierakowskiego w Osieku, st. p. Rypin Gub. Płocka.

Zginał

SZCZENIAK

rasy ponter, dwumiesięczny, biały, jedno ucho jasno złote. Proszę odprowadzić do mieszkania Podpułkownika Rajkowskiego, na ulicy Więzienniej, dom pani Gorbatów, za nagrodą.

SEKCJA SŁUŻBOWA

Tow. Roln. Łomżyńskiego umieszcza ekonomów, pisarzy i inną służbę folwarczną. Interesanci zechcą zgłaszać się do kancelarii Sekcji w gmachu Tow. kred. ziemskiego w Łomży.

SADZONKI

Dom. Smardzewo ma do zbicia ze szkółki leśnej parę milionów sadzonek sosnowych 1-o rocznych, oraz po kilka kroć lub kilkadziesiąt tysięcy sadzonek świerku 1, 2 i 4-o letnich i starszych. Modrzew 2-letni i starszy, Sosna austriacka i Brzoza pospolita.

Listy adresować do administracji przez Płońsk.

BILANS

Płockiego Towarzystwa Wzajemnego Kredytu

w dniu 1 (14) września 1900 roku.

Stan czynny.		Stan bierny.	
Kasa	23014,93	Kapitał zakładowy, składający się z 10% wkładów członków	178865,—
Skup weksli z dwoma i więcej podpisami	1025954,65	10% udziały do zwrotu	1640,—
„ „ zabezpiecz. hypot.	100500,—	Kapitał rezerwow	4811,09
Inkasso	31971,74	Redyskonto weksli w Banku Państwa	54908,09
Bank Państwa	4811,09	„ w innych bankach	296441,45
Korespondenci	—	Korespondenci	—
Loro	12040,20	Loro	73259,85
Nostro	24910,41	Nostro	24093,79
Różni za zaliczenia na papierach % gwarantowane	3800,—	Różni za depozyty	49150,—
„ „ niegwarantowane	6900,—	„ „ zastawy	18200,—
Rachunek czekowy zabezpieczony weksłami	5473,05	Lokacje	529515,09
Zastawy	18200,—	Rachunki czekowe: siedmiodniowy	44932,07
Depozyty	49150,—	„ za okazaniem	23,55
Kupno i sprzedaż komis. papierów %	276,13	Procent, prowizja i komis.	44655,63
Ruchomości	1084,65	Kaucja kasjera	1000,—
Koszty organizacyjne	463,08	Kasa przezorności	2141,98
Urządzenie lokalu i skarba	182,40	Sumy przechodnie	1017,70
Koszty handlowe	11228,48	Dywidenda za r. 1898	478,35
Weksle protestowane	4927,—	Dywidenda za r. 1899	2397,87
Sumy przechodnie	5698,37	Zyski i straty	84,50
	1327616,01		1327616,01

GEBETHNER I WOLFF

w WARSZAWIE

17. Krakowskie - Przedmieście 17.

skład Forteplanów Pianin i Organów

WYNAJEM

Filja Łódź, Piotrowska 46.

Vin de Saint-Raphaël

rekomenduje się jako toniczne, wzmacniające i pomagające trawieniu.

Broszura d-ra de BARRE

o winie St. Raphaël jako o pożywnym, wzmacniającym i leczniczym środku, wysła się na żądanie.

SMAK JEGO JEST WYŚ IENITY.

Konserwuje się sposobem Pasteura.

Ostrzega się przeciw podrabianiom.

Compagnie du Vin de SAINT-RAPHAEL

Valence, Drome, France.

Browar Łomżycki

Z dniem 17 Października 1900 r. przeszedł na moją własność i poleca znane ze swej dobroci piwa: **Pilzeńskie, Marcowe i Lagrowe.**

Feliks Tyliński.

Dla kaszlących i osłabionych Ekstrakt i Karmelki

LELIWA

w składach aptecznych i Aptekach.

Redaktor i Wydawca Adam Grabowski.

Доводено Цензурою. Гор. Пlockъ 11 Октября 1900 года.

Druk K. Miecznikowskiego w Płocku, ulica Warszawska.